

504**UCHWAŁA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ**

z dnia 3 września 2001 r.

w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących trybu i zasad powoływania oraz zadań pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie w wyborach do Sejmu i Senatu.

Na podstawie art. 40 ust. 1, art. 47 ust. 1 i art. 74 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 i Nr 74, poz. 786) Państwowa Komisja Wyborcza uchwała, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące trybu i zasad powoływania

oraz zadań pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie w wyborach do Sejmu i Senatu.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej:

F. Rymarz

Załącznik do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2001 r. (poz. 504)

WYTYCZNE DLA OKRĘGOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH

dotyczące trybu i zasad powoływania oraz zadań pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie w wyborach do Sejmu i do Senatu

1. Okręgowe komisje wyborcze mogą, na podstawie art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 499 i Nr 74, poz. 786), powołać w gminach swoich pełnomocników do sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodzie na okręgowe listy kandydatów na posłów i wyników głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów, ustalonych przez obwodowe komisje wyborcze. Liczba pełnomocników w gminie powinna zależeć od liczby obwodów głosowania. W gminach do 20 obwodów może być powołany jeden pełnomocnik, a w gminach, w których utworzono znaczną liczbę obwodów głosowania, okręgowa komisja wyborcza może powołać dwóch lub więcej pełnomocników.

Okręgowa komisja wyborcza może powołać pełnomocników spośród pracowników samorządowych gminy, powiatu lub województwa i pracowników urzędów wojewódzkich, a także spośród innych osób wskazanych przez dyrektora właściwej delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Wskazane jest, aby funkcję pełnomocnika okręgowej komisji wyborczej powierzać urzędnikom wyborczym wyznaczonym w urzędach gmin i starostwach powiatowych w związku z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. Nr 95, poz. 602 z późn. zm.).

Okręgowa komisja wyborcza może nie powołać pełnomocników w mieście, w którym ma swoją siedzibę, lub w gminach położonych blisko siedziby okręgowej komisji wyborczej.

Ustalenie siedzib pełnomocników w dniu wyborów powinno nastąpić w porozumieniu z wójtem lub burmistrzem (prezydentem miasta). Wskazane jest, by siedziba pełnomocnika znajdowała się w urzędzie gminy. Dopuszczane jest ustalenie siedziby pełnomocnika w rejonowym punkcie odbioru protokołów od obwodowych komisji wyborczych, wyznaczonym przez okręgową komisję wyborczą w odrębnym trybie. Powołanie pełnomocników następuje w formie uchwały okręgowej komisji wyborczej.

2. Warunki techniczno-materialne do wykonania przez pełnomocnika jego zadań, w związku z art. 52 ust. 1 Ordynacji wyborczej, zapewnia wójt lub burmistrz (prezydent miasta) jako zadanie zleczone gminie. Wydatki z tym związane pokrywa się ze środków przeznaczonych na przeprowadzenie wyborów.

Niezbędne jest, aby w siedzibie pełnomocnika okręgowej komisji wyborczej znajdował się telefon umożliwiający kontakt z obwodowymi komisjami wyborczymi i okręgową komisją wyborczą oraz wy-

kaz wszystkich (objętych właściwością pełnomocnika) obwodowych komisji wyborczych z ich numerami, adresami i numerami telefonów. W wykazie odnotowuje się godziny dostarczenia pełnomocnikowi zestawień wyników głosowania w obwodzie. Pełnomocnik powinien być wyposażony w kalkulator lub komputer zapewniony przez gminę, umożliwiający sprawdzenie zgodności arytmetycznej ustalonych wyników głosowania w obwodzie. Specjalny program komputerowy, do wykorzystania w tym celu, dostarczy Krajowe Biuro Wyborcze i tylko ten program może być stosowany.

Okręgowa komisja wyborcza powinna zapewnić pełnomocnikowi komplet obwieszczeń o skreślonych kandydatach i listach kandydatów, wykaz liczby osób uprawnionych do głosowania według obwodów głosowania, a także druki pokwitowania przez pełnomocnika doręczonych mu zestawień wyników głosowania w obwodzie na okręgowe listy kandydatów na posłów i wyników głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów.

Osoby powołane przez okręgową komisję wyborczą na jej pełnomocnika wynagradzane są za wykonanie zadań na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowy zlecenia) zawieranej z zainteresowanym przez dyrektora właściwej delegatury Krajowego Biura Wyborczego. Jeśli pełnomocnikiem jest osoba wchodząca w skład inspekcji, to przysługuje jej zryczałtowana dieta za czas związany z przeprowadzeniem głosowania i ustaleniem wyników głosowania.

3. Wykonanie przez pełnomocnika okręgowej komisji wyborczej zadań, o których mowa w art. 74 ust. 2 Ordynacji wyborczej, powinno przebiegać następująco:

Pełnomocnik odbiera za pokwitowaniem doręczone mu przez członka obwodowej komisji wyborczej zestawienie wyników głosowania w obwodzie na okręgowe listy kandydatów na posłów, zawierające dane liczbowe przeniesione przez obwodową komisję wyborczą do zestawienia z protokołu głosowania w obwodzie na okręgowe listy kandydatów na posłów i zestawienie wyników głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów, zawierające dane liczbowe przeniesione z protokołu głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów.

Sprawdzając pod względem arytmetycznym dane liczbowe wymienione w zestawieniach, pełnomocnik pośrednio sprawdza, czy dane liczbowe o wynikach głosowania w obwodzie zostały prawidłowo ustalone w protokołach głosowania w obwodzie. Protokoły te obwodowa komisja wyborcza obowiązana jest przestać okręgowej komisji wyborczej dopiero po otrzymaniu od pełnomocnika potwierdzenia, że dane licz-

bowe dotyczące wyników głosowania w obwodzie wymienione w zestawieniach zostały ustalone prawidłowo pod względem arytmetycznym.

Sprawdzając dane liczbowe podane w zestawieniach wyników głosowania w obwodzie, pełnomocnik porównuje, czy liczba uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania jest identyczna w zestawieniu dotyczącym wyników głosowania na okręgowe listy kandydatów na posłów (pkt 4) i w zestawieniu dotyczącym wyników głosowania na kandydatów na senatorów (pkt 4). Liczby te muszą być identyczne, gdyż jest to liczba wyborców figurujących w spisie wyborców (łącznie z wyborcami dopisanymi w dniu głosowania przez obwodową komisję wyborczą na podstawie art. 67 ust. 2 Ordynacji wyborczej).

Podobnie liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do Sejmu, powinna być równa liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do Senatu. W tym wypadku możliwe jest jednak wystąpienie różnic, o ile byli wyborcy, którzy pobrali tylko jedną kartę do głosowania; fakt ten odnotowuje się w spisie wyborców.

Ponadto pełnomocnik sprawdza, czy kandydaci skreśleni zostali oznaczeni na zestawieniu jako skreśleni. Sprawdzenie polega na porównaniu zestawienia z obwieszczeniami okręgowej komisji wyborczej o skreśleniu kandydatów.

4. Następnie pełnomocnik szczegółowo sprawdza arytmetyczną zgodność danych liczbowych w Zestawieniu wyników głosowania w obwodzie na okręgowe listy kandydatów na posłów zgodnie z pouczeniami zawartymi w zestawieniu, uwzględniając następujące wyjaśnienia:

- 1) liczba wymieniona w pkt 1 — „Komisja otrzymała kart do głosowania” powinna się równać sumie liczb wymienionych w pkt 2 — „Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania” i w pkt 3 — „Nie wykorzystano kart do głosowania”. Przyczynami wystąpienia różnicy (pkt 1 = pkt 2 + pkt 3) może być niedokładne przeliczenie kart do głosowania do Sejmu, które otrzymała komisja, albo wydanie karty do głosowania bez pokwitowania podpisem wyborcy lub niedokładne przeliczenie niewykorzystanych kart do głosowania. Przepuszczalne przyczyny podaje się w pkt 10 zestawienia — „Uwagi”;
- 2) liczba wymieniona w pkt 2 — „Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania” nie może być większa od liczby wymienionej w pkt 4 — „Liczba wyborców uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania”;
- 3) liczba wymieniona w pkt 5 — „Liczba kart wyjętych z urny” powinna się równać liczbie wymienionej w pkt 2 — „Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania”.

Przyczyną wystąpienia różnicy polegającej na mniejszej liczbie kart wyjętych z urny niż liczba kart wydanych może być wyjęcie z urny kart całkowicie przedartych i kart, których arkusze rozłączyły się (traktowanych jako karty przedarte), po-

nieważ kart przedartych nie bierze się pod uwagę przy żadnych obliczeniach — także przy ustalaniu liczby kart wyjętych z urny (art. 71 ust. 4 Ordynacji wyborczej). Inną przyczyną może być zatrzymanie karty przez wyborcę i niewrzucenie jej do urny.

Większa liczba kart wyjętych z urny niż liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania, może wynikać z tego, że wyborca otrzymał kartę bez pokwitowania w spisie wyborców albo też może wynikać z tego, że wyborca oprócz karty urzędowo ustalonej wrzucił do urny kartę, którą sam wykonał, czyli kartę nieważną (por. pkt 6 zestawienia).

Przypuszczalny powód wystąpienia różnicy powinien być podany w pkt 10 zestawienia;

- 4) suma liczb wymienionych w pkt 6 — „Liczba kart nieważnych” i w pkt 7 — „Liczba kart ważnych” musi się równać liczbie wymienionej w pkt 5 — „Liczba kart wyjętych z urny”.

Kartą nieważną jest tylko karta inna niż urzędowo ustalona lub nieopatrzona pieczęcią obwodowej komisji wyborczej (art. 72 Ordynacji wyborczej). Inne karty do głosowania wyjęte z urny są kartami ważnymi (oczywiście poza kartami przedartymi, omówionymi wyżej);

- 5) suma liczb wymienionych w pkt 8 — „Liczba głosów nieważnych z ważnych kart do głosowania” i w pkt 9 — „Liczba głosów ważnych z kart ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów” musi się równać liczbie z pkt 7 — „Liczba kart ważnych”.

Przyjmuje się, że z każdej karty ważnej przy obliczaniu wyników głosowania zalicza się tylko jeden głos — albo jako głos ważny, albo jako głos nieważny;

- 6) „Liczba głosów ważnych z kart ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów” (pkt 9) musi się równać sumie liczb głosów ważnych oddanych na poszczególne listy.

Liczby te wymienione są po nagłówku każdej listy — „Lista nr”.
(nazwa komitetu wyborczego)

W celu sprawdzenia, czy spełniony jest ten warunek, pełnomocnik sumuje liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy i sprawdza, czy suma ta równa się liczbie wymienionej w pkt 9 — „Liczba głosów ważnych z kart ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów”. Jeżeli występuje różnica, wyniki głosowania ustalono błędnie;

- 7) „Liczba głosów ważnych oddanych na listę” musi się równać sumie liczb głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów z tej listy.

Jedyny dopuszczalny wyjątek od powyższej zasady dotyczy listy, z której skreślono nazwisko kandydata lub kandydatów, a wyborca postawił znak „x” tylko przy takim nazwisku. Wówczas, zgodnie z art. 160 ust. 4 Ordynacji wyborczej, głos taki uznaje się za ważny i oddany na daną listę, a przy skreślonym kandydacie zamiast liczby głosów umieszcza się adnotację „skreślony”. Tylko w takiej sytuacji liczba głosów oddanych

na listę może być większa od sumy głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.

W celu sprawdzenia zgodności danych liczbowych wymienionych w tym punkcie, pełnomocnik sumuje liczbę głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z danej listy i sprawdza, czy równa się ona „Liczbę głosów ważnych oddanych na tę listę”. Liczba głosów oddanych na listę może być większa od tej sumy, jeżeli na liście figuruje kandydat z adnotacją „skreślony”. Jeżeli występuje niezgodność wymienionych liczb, wyniki głosowania na listę ustalono błędnie i obwodowa komisja wyborcza musi powtórzyć ich obliczenie;

- 8) jednocześnie pełnomocnik powinien sprawdzić, czy podana w zestawieniu liczba „razem” głosów na kandydatów z listy została wyliczona poprawnie i jest równa sumie liczb głosów ważnych na kandydatów z tej listy;
- 9) na koniec pełnomocnik sprawdza, czy liczba uprawnionych do głosowania podana w pkt 4 zestawienia nie różni się znacznie od liczby podanej w wykazie liczb uprawnionych w obwodach głosowania, dostarczonym pełnomocnikowi przez okręgową komisję wyborczą.

Za znaczną różnicę należy uznać różnicę przekraczającą 10% liczby uprawnionych. Przyczyną takich różnic może być dopisanie do spisu znacznej liczby uprawnionych do głosowania w trakcie głosowania.

5. Sprawdzenia arytmetycznej zgodności danych liczbowych zawartych w Zestawieniu wyników głosowania w obwodzie na kandydatów na senatorów pełnomocnik przeprowadza zgodnie z pouczeniem zawartym w zestawieniu, uwzględniając następujące wyjaśnienia:

- 1) liczba wymieniona w pkt 1 — „Komisja otrzymała kart do głosowania” powinna się równać sumie liczb wymienionych w pkt 2 — „Liczb wyborców, którym wydano karty do głosowania” i w pkt 3 — „Nie wykorzystano kart do głosowania”.

Jeżeli występuje różnica, powodem jej mogą być sytuacje wymienione w pkt 1 niniejszych wyjaśnień, dotyczące rozliczenia liczby kart do głosowania do Sejmu;

- 2) liczba wymieniona w pkt 2 — „Liczb wyborców, którym wydano karty do głosowania” nie może być większa od liczby wymienionej w pkt 4 — „Liczb wyborców uprawnionych do głosowania”;
- 3) liczba wymieniona w pkt 5 — „Liczb kart wyjętych z urny” powinna się równać liczbie wymienionej w pkt 2 — „Liczb wyborców, którym wydano karty do głosowania”.

Powody wystąpienia różnicy pomiędzy tymi liczbami mogą być identyczne, jak wskazane w pkt 3 niniejszych wyjaśnień dotyczących arytmetycznego sprawdzenia wyników głosowania na okręgowe listy kandydatów na posłów (przy ustalaniu liczby kart wyjętych z urny kart całego wicie przedartych nie bierze się pod uwagę). Przypuszczalna przyczyna wystąpienia różnicy powinna być podana w pkt 10 zestawienia — „Uwagi”;

- 4) suma liczb wymienionych w pkt 6 — „Liczb kart nieważnych” i w pkt 7 — „Liczb kart ważnych” musi się równać liczbie wymienionej w pkt 5 — „Liczb kart wyjętych z urny”.

Kartą nieważną jest karta inna niż urzędowo ustalona lub nieopatrzona pieczęcią obwodowej komisji wyborczej. Pozostałe karty wyjęte z urny są kartami ważnymi;

- 5) suma liczb wymienionych w pkt 8 — „Liczb kart ważnych z głosami nieważnymi” i w pkt 9 — „Liczb kart ważnych z głosami ważnymi” musi się równać liczbie wymienionej w pkt 7 — „Liczb kart ważnych”. Karta ważna z głosem nieważnym to karta, na której wyborca nie postawił znaku „x” w kratce przed nazwiskiem żadnego kandydata lub postawił znak „x” w kratkach przed nazwiskami większej liczby kandydatów, niż wynosi liczba senatorów wybieranych w okręgu wyborczym. Karta ważna z głosem ważnym to karta, na której wyborca postawił znak „x” w kratce przed nazwiskiem co najmniej jednego kandydata lub przed nazwiskami najwyżej tylu kandydatów, ilu senatorów wybieranych jest w okręgu wyborczym;

- 6) badając zgodność arytmetyczną wyników głosowania w pozycji „Poszczególni kandydaci otrzymali następującą liczbę ważnych głosów”, pełnomocnik sprawdza:

- a) czy żaden kandydat nie otrzymał więcej głosów niż wynosi liczba wymieniona w pkt 9 zestawienia — „Liczb kart ważnych z głosami ważnymi”. Jeżeli którykolwiek kandydat otrzymałby więcej głosów, to wyniki głosowania ustalono błędnie i obwodowa komisja wyborcza powinna obliczyć głosy oddane na poszczególnych kandydatów ponownie,

- b) czy w zestawieniu prawidłowo podano sumę głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów. W związku z tym pełnomocnik sumuje liczbę głosów oddanych na poszczególnych kandydatów i porównuje ten wynik z sumą głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów podaną w zestawieniu,

- c) czy suma głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów nie jest większa niż liczba kart ważnych z głosami ważnymi pomnożona przez liczbę senatorów wybieranych w okręgu wyborczym. Jeżeli suma głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów jest większa od liczby ustalonej w wyniku pomnożenia tych wielkości, wyniki głosowania zostały ustalone błędnie i obliczenie głosów oddanych na poszczególnych kandydatów należy powtórzyć. Liczba głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów może być mniejsza od liczby ustalonej jako wynik pomnożenia wyżej wymienionych liczb (liczby kart ważnych z głosami ważnymi i liczby senatorów wybieranych w okręgu), gdyż wyborca mógł głosować na mniejszą liczbę kandydatów niż wynosi liczba senatorów wybieranych w danym okręgu wyborczym,

- d) czy suma liczb głosów na kandydatów nie jest mniejsza niż liczba kart ważnych z głosami ważnymi.

Jeżeli karta jest kartą ważną z głosami ważnymi, to znaczy że wyborca oddał głos ważny na co najmniej jednego kandydata;

- 7) jednocześnie pełnomocnik powinien sprawdzić, czy podana w zestawieniu liczba „razem” głosów na kandydatów została wyliczona poprawnie i jest równa sumie liczb głosów ważnych na wszystkich kandydatów;
- 8) na koniec pełnomocnik sprawdza, czy liczba uprawnionych do głosowania podana w pkt 4 zestawienia nie różni się znacznie od liczby podanej w wykazie liczb uprawnionych w obwodach głosowania, dostarczonym pełnomocnikowi przez okręgową komisję wyborczą.

Za znaczną różnicę należy uznać różnicę przekraczającą 10% liczby uprawnionych. Przyczyną takich różnic może być dopisanie do spisu znacznej liczby uprawnionych do głosowania w trakcie głosowania.

6. Jeżeli pełnomocnik stwierdzi, że dane liczbowe podane w zestawieniach pod względem ich arytmetycznej zgodności zostały ustalone prawidłowo, ust-

nie potwierdza ten fakt przedstawicielowi obwodowej komisji wyborczej lub telefonicznie — przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej w celu przekazania protokołów okręgowej komisji wyborczej, odnotowuje na zestawieniu ten fakt przez adnotację o dacie i godzinie sprawdzenia danych oraz opatrzuje swoją parafą. W wypadku stwierdzonych błędów zaznacza niezgodność arytmetyczną danych w zestawieniu i zwraca zestawienie z błędami do poprawienia, oczekując na ponowne doręczenie zestawienia poprawionego, po czym sprawdza, czy błędy usunięto prawidłowo, i potwierdza poprawność ustalonych wyników. Po zakończeniu prac wszystkie zestawienia wyników głosowania w obwodzie otrzymane od obwodowych komisji wyborczych pełnomocnik pakuje i przekazuje jako depozyt właściwemu wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta).

7. Okręgowa komisja wyborcza może postanowić, że pełnomocnik, o którym mowa, jest równocześnie osobą uprawnioną do odbioru kopert (zakończonych i opieczętowanych) zawierających protokoły głosowania w obwodzie i przekazania ich okręgowej komisji wyborczej.